

تقدیم به

دختران قالی بک و نسیم

۱۳۷۱ - ۱۳۷۲ - ۱۳۷۳
 در سال ۱۳۷۱ (۱۳۷۲ - ۱۳۷۳) در سال ۱۳۷۲ (۱۳۷۳ - ۱۳۷۴) در سال ۱۳۷۳ (۱۳۷۴ - ۱۳۷۵)
 در سال ۱۳۷۴ (۱۳۷۵ - ۱۳۷۶) در سال ۱۳۷۵ (۱۳۷۶ - ۱۳۷۷) در سال ۱۳۷۶ (۱۳۷۷ - ۱۳۷۸)
 در سال ۱۳۷۷ (۱۳۷۸ - ۱۳۷۹) در سال ۱۳۷۸ (۱۳۷۹ - ۱۳۸۰) در سال ۱۳۷۹ (۱۳۸۰ - ۱۳۸۱)
 در سال ۱۳۸۰ (۱۳۸۱ - ۱۳۸۲) در سال ۱۳۸۱ (۱۳۸۲ - ۱۳۸۳) در سال ۱۳۸۲ (۱۳۸۳ - ۱۳۸۴)
 در سال ۱۳۸۳ (۱۳۸۴ - ۱۳۸۵) در سال ۱۳۸۴ (۱۳۸۵ - ۱۳۸۶) در سال ۱۳۸۵ (۱۳۸۶ - ۱۳۸۷)
 در سال ۱۳۸۶ (۱۳۸۷ - ۱۳۸۸) در سال ۱۳۸۷ (۱۳۸۸ - ۱۳۸۹) در سال ۱۳۸۸ (۱۳۸۹ - ۱۳۹۰)

(در سال ۱۳۷۱ (۱۳۷۲ - ۱۳۷۳) تحمیله نیوا ۱۳۷۱)

زن در متون مقدس

زن در آیین مسیحیت

۱۳۷۱ - ۱۳۷۲ - ۱۳۷۳
 در سال ۱۳۷۱ (۱۳۷۲ - ۱۳۷۳) در سال ۱۳۷۲ (۱۳۷۳ - ۱۳۷۴) در سال ۱۳۷۳ (۱۳۷۴ - ۱۳۷۵)
 در سال ۱۳۷۴ (۱۳۷۵ - ۱۳۷۶) در سال ۱۳۷۵ (۱۳۷۶ - ۱۳۷۷) در سال ۱۳۷۶ (۱۳۷۷ - ۱۳۷۸)
 در سال ۱۳۷۷ (۱۳۷۸ - ۱۳۷۹) در سال ۱۳۷۸ (۱۳۷۹ - ۱۳۸۰) در سال ۱۳۷۹ (۱۳۸۰ - ۱۳۸۱)
 در سال ۱۳۸۰ (۱۳۸۱ - ۱۳۸۲) در سال ۱۳۸۱ (۱۳۸۲ - ۱۳۸۳) در سال ۱۳۸۲ (۱۳۸۳ - ۱۳۸۴)
 در سال ۱۳۸۳ (۱۳۸۴ - ۱۳۸۵) در سال ۱۳۸۴ (۱۳۸۵ - ۱۳۸۶) در سال ۱۳۸۵ (۱۳۸۶ - ۱۳۸۷)
 در سال ۱۳۸۶ (۱۳۸۷ - ۱۳۸۸) در سال ۱۳۸۷ (۱۳۸۸ - ۱۳۸۹) در سال ۱۳۸۸ (۱۳۸۹ - ۱۳۹۰)

رضا علیجانی

۱۳۷۱ - ۱۳۷۲ - ۱۳۷۳

انتشارات روشنگران و مطالعات زنان

فهرست مطالب

۹	پیش‌نیاز.....
۱۵	چرا زن در متون مقدس؟.....
۱۷	مروری بر متدولوژی برخورد با متون مقدس در مباحث زن.....
۱۹	زن در آیین مسیحیت.....
۲۱	مسیحیت، دین نخست جهان.....
۲۴	تفاوت سخنان مسیح و آیین مسیحیت.....
۲۴	عیسی.....
۲۸	برخی آموزه‌های اساسی عیسی.....
۳۲	عهد جدید، انجیل.....
۴۸	برخی ریشه‌های مسیحیت.....
۵۴	معرفی برخی منابع برای مطالعه بیشتر.....
۵۷	کلیسا.....
۵۷	کلیسای مسیحی جای‌گزین قوم برگزیده یهودی.....
۶۴	تاریخ کلیسا؛ تبدیل تشریح احکامی یهودی به تشریح عقیدتی مسیحی.....
۶۸	جنبه بشری و الوهی عیسی.....
۷۴	مسیح دارای یک اراده است یا دو اراده.....
۷۴	پذیرش یا نفی تمثال‌ها و شمایل‌ها.....
۷۷	فیض الهی یا اراده انسانی.....
۷۹	ایمان یا عمل.....
۸۰	حضور واقعی یا معنوی مسیح در عشای ربانی.....
۸۴	تقدس و عروج مریم.....
۸۵	برزخ.....
۸۶	مقدسین و شهداء.....
۸۷	تعمید اطفال.....
۸۷	تعداد آیین‌های مذهبی (ساکرامنت).....
۸۷	کتاب‌های دعا.....
۸۸	مسأله زبان.....

۸۸	فروش آموزش نامه.....
۸۸	عصمت پاپ.....
۹۱	تاریخ کلیسا؛ تبدیل خشونت رومی به خشونت کلیسایی.....
۹۱	برخی ریشه‌های اولیه خشونت کلیسایی.....
۹۴	از خشونت لفظی (لعنت‌نامه‌ها) تا خشونت عملی (شکنجه و اعدام).....
۱۰۰	جنگ‌های صلیبی.....
۱۰۵	انگیزاسیون (دادگاه‌های تفتیش عقاید).....
۱۰۸	چرا شبان قصاب می‌شود؟.....
۱۱۰	شخص‌گرایی اغراق‌آمیز.....
۱۱۲	انحصارگرایی.....
۱۱۴	تهدیدات مذهبی.....
۱۱۶	رسمیت نهاد دینی.....
۱۱۶	بستر فرهنگی و اجتماعی یونانی - رومی.....
۱۱۸	برخی ویژگی‌های آیین مسیحیت.....
۱۱۸	تعدد دوصدایی‌ها.....
۱۲۴	پیام عشق و محبت (غلبه محبت بر عدالت).....
۱۲۶	پولس، پیامبر دوم و فرهنگ‌سازترین رسول مسیحیت.....
۱۳۳	رسمیت نهاد دینی.....
۱۳۴	سازمان‌دهی و تمرین کار جمعی.....
۱۳۵	کم‌رنگی مسئولیت کلان سیاسی - اجتماعی.....
۱۳۵	نظریه سیاسی آیین مسیحی.....
۱۴۳	تجربه ناموفق نفی شریعت.....
۱۵۱	قرآن و ظهور مسیح.....
۱۵۵	زن در آیین مسیحیت.....
۱۵۵	تحلیل واژگانی.....
۱۵۷	میتولوژی خلقت.....
۱۵۸	زن برای مرد.....
۱۵۸	حوا مسئول گناه اولیه و گناه‌کاری تاریخی انسان.....
۱۶۲	نگاه عمودی و سلسله مراتبی به زن.....

۱۶۳	زن نماد و تمثیل شر در جهان.....
۱۶۴	زن و مرد فرزندان خدا (همه خانه‌خدای‌اند).....
۱۶۶	چشم‌انداز تساوی‌جویانه نبوت همگانی (زنان و مردان).....
۱۶۸	نگاه انسانی به خطاکاران.....
۱۶۹	زنان در پیرامون عیسی.....
۱۷۴	سخت‌گیری بر ازدواج و ترجیح تجرد (همسر رقیب خداست و مانع محبت به او).....
۱۷۸	سخت‌گیری و تلقی تابویی از طلاق.....
۱۸۰	بدبینی و تبعیض پولس و کلیسا درباره زنان.....
۱۸۳	کم‌رنگی تأکید بر پسران.....
۱۸۳	عدم تصویر جنسیت‌محور از زنان.....
۱۸۴	احترام به مادر (و پدر).....
۱۸۴	تصویر زنان در متن.....
۱۸۵	حمایت از بیوه‌زنان.....
۱۸۶	عدم ذکر زنان در کنار و هم‌پای مردان.....
۱۸۷	عدم برخورد هدیه - فدیهای با زنان.....
۱۸۸	زن در خانواده.....
۱۹۳	طلاق.....
۱۹۴	ارث.....
۱۹۵	حجاب.....
۱۹۹	برخورد اخلاقی و حمایت حقوقی و عاطفی از زنان.....
۲۰۲	جدول ویژگی‌های ناین‌زمانه و این‌زمانه آیین مسیحی در باره زنان.....
۲۰۳	جمع‌بندی (تأثیرگذاری رفرم؛ در عین غلبه ضد رفرم بر رفرم).....
۲۰۵	به احترام مسیح به پا خیزیم.....
۲۰۷	پرسش و پاسخ.....
۲۱۶	ضمیمه: متن بدون تفسیر.....
۲۱۶	کتاب مقدس (عهد جدید).....
۳۰۷	ضمیمه ۱: یادداشت کشیش مقدس نیا.....

می توان رشته این چنگ گسست
می توان کاسه این تار شکست
می توان فرمان داد:
هان، ای طبل گران
زین پس خاموش بمان!
به چکاوک، اما؛ نتوان گفت مخوان.

پیش نیاز

زنان در طول تاریخ تحت تبعیض و ستمی دوگانه و چندگانه بوده اند. یک مؤلفه ثابت این ستم، تبعیض جنسیتی بوده که همواره با دیگر ستم های طبقاتی، قومیت، دینی و... همراه بوده است. در طول تاریخ نیز همیشه دو نگاه منفی و تحقیری و تبعیضی (نگاه غالب) و نگاه مثبت و اصلاح گرانه (نگاه مغلوب) به وضعیت زنان وجود داشته و در بسیاری از مقاطع تاریخی مصلحان و پیام آوران و اندیشه ورزان گوناگونی بوده اند که تلاش هایی در اصلاح نگاه به زنان و رفع تبعیض از آنان داشته اند تا آن که در دوران جدید در جهشی بزرگ و انسان گرایانه از یک سو و بازگشت مجدد زنان به عرصه اجتماعی و اقتصادی و... از سوی دیگر، گام هایی بنیادی برای اصلاح تفکر بشری در مورد زنان و تبدیل شدن آنان از «ضعیفه شریره لطیفه» به «انسان آگاه و مستقل و صاحب حق» و نیز استیفای حقوق زنان در عرصه های مختلف سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، دینی و... هم در حوزه اجتماع و هم در حوزه خانواده، برداشته شد. از چند دهه پایانی قرن بیستم به بعد در بسیاری از حوزه های علمی دانشگاهی نیز رویکرد و نگاه فمینیستی به مسائل اجتماعی، در کنار دیگر مکاتب و رویکردها جای خویش را باز کرد. بدین ترتیب تلاش ها و مبارزات چند دهه ای زنان (از برخی زنان پروتستان خواهان عدالت و برابری حقوق زنان و مردان گرفته تا چندین نسل و چندین موج حق خواهانه بعدی زن گرایانه - فمینیستی) که باعث بسط آگاهی و خود آگاهی در بین زنان، به طور خاص، و در بین همه اعضای جامعه، به طور عام،

شده بود، به بار نشست و بالاخره حتی در سطح آکادمیک و دانشگاهی نیز، علیرغم نگاه‌های منفی و مقاومت‌های تاریخی که در طول تاریخ همیشه در بین فلاسفه و شاعران و... و از جمله مفسران رسمی ادیان حاکم بوده است، به رسمیت شناخته شد.

در ایران نیز این امواج با تأخیری محسوس آغاز شد و از اواخر دوران قاجاریه، به ویژه مشروطه تاکنون به صورت نقطه‌چینی ممتد و پرشتاب به پیش آمد که اینک به حرکت و جنبشی مستقل در دفاع از حقوق زنان رسیده است. در سطح دانشگاه نیز اینک دو سوم دانشجویان ما را دختران جامعه ایرانی تشکیل می‌دهند. نفوذ این امر در تحولات جامعه ایران تا بدان جاست که برخی جامعه‌شناسان و اندیشمندان بزرگ معاصر (هم چون آلن تورن و هابرماس) آینده جامعه ایران را در بستر تحولاتی که به ویژه در ذهن و رفتار دختران ایرانی (و به طور عام‌تر جوانان ایرانی) اتفاق خواهد افتاد، تحلیل و تبیین می‌کنند...

علاقه من به مسئله زنان نیز به اوایل دهه شصت برمی‌گردد که به پیشنهاد و هم‌کاری دوست عزیزم محرم شیرمحمدی مطالعاتی تفصیلی را در این حوزه آغاز کردیم. نتیجه این مطالعات نیز در سال ۱۳۶۲ در نوشتار و جزوه‌ای حدود سیصد صفحه در نسخی محدود و تحت عنوان «زن عصیان می‌کند (زنان تحت ستمی مضاعف)» منتشر شد. شدت نفوذ و توجه و تغییر نگاه مجموعه دوستان‌مان به مسئله زنان تا بدانجا بود که در هنگام ازدواجم در سال ۱۳۶۳ با همسرم توافق کردیم که قبل از عقد رسمی و دریافت عقدنامه (و به دنبال آن دریافت برخی کالاهای اساسی دفترچه‌ای هم‌چون فرش و یخچال و...)، ابتدا توسط یک «زن» عقد شویم و در یک مجلس خصوصی نیز چنین کردیم! از آن پس نیز همیشه یکی از توجهات فکری‌ام مسئله زنان بوده است. در سال‌های اخیر نیز دوبار (در سال ۷۹ و سپس ۸۲) فرصتی پیش آمد که در تأملاتی در تنهایی به این موضوع برگردم. به ویژه در سال‌های ۸۲ تا ۸۴ در مطالعاتی که در

تحلیل تطبیقی متون مقدس داشتم یکی از موضوعات محوری این مطالعه موضوع زنان بود. آن‌گاه در سال ۱۳۸۵ فرصتی فراهم شد که در سالن کتابخانه حسینیه ارشاد سلسله کلاس‌هایی را درباره زن در متون مقدس برگزار کنم. این کلاس‌ها ۳۴ جلسه، حدود یک سال و نیم، به طول کشید.

در همین جا ضروری است از مدیریت حسینیه ارشاد (جناب آقای ناصر میناچی) و کلیه کارکنان صبور و مهربان حسینیه ارشاد که در سرما و گرما، ساعت‌ها پس از اتمام کار رسمی‌شان، با دوستان برگزارکننده کلاس همه نوع هم‌کاری داشتند، تشکر کنم.

هم‌چنین در مدتی که قبل و در طی کلاس به مطالعات و پژوهش‌ام در رابطه با زن در متون مقدس ادامه می‌دادم با عده زیادی از روحانیون، صاحب‌نظران و پیروان ادیان مختلف در ایران آشنا و هم‌صحبت شدم که خود برایم دنیای تازه و تجربه جدیدی بود. در این دوران به خوبی فهمیدم و لمس کردم که کشورم چه قدر پهناور و دریادل بوده و هست و چه راز و رمزها و غم‌ها و شادی‌هایی را در خود نهان داشته و دارد. و به طور وجودی و درونی دریافتم که دنیای ادیان چه قدر گسترده و متنوع است. در این دوران از مصاحبت هم‌وطنان مهربان و میهمان‌دوست بسیاری از ادیان گوناگون، به شدت استفاده کردم و لذت بردم و دوستی عمیقی با تک‌تک‌شان پیدا کردم و از آثار و منابعی که مهربانانه در اختیارم می‌گذاشتند، بهره‌ها بردم. از دکتر خورشیدیان و آقای سروش‌پور زرتشتی تا دکتر حمامی و مهندس آبایی یهودی، از کشیش نینوس عزیز (مقدس‌نیا)، کشیش شاه‌نظری، کشیش راطاوسیان مسیحی (پروتستان و ارتدوکس) و... تا حجت‌الاسلام مهریزی و... مسلمان.

در برگزاری کلاس نیز از هم‌کاری و مساعدت طولانی و صمیمانه دوستان عزیزم بهره بردم که به پاس کمترین سپاس باید در همین جا از همه‌شان صمیمانه تشکر کنم. از آقایان امینی‌زاده، صادقی‌پور، بحیرایی و... و خانم‌ها هدایت، زارع،